

12. Кечеджі О. В. Особливості творення афіксальних неологізмів сфери екології у сучасній англійській мові / О. В. Кечеджі // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – 2011. – № 24 (63). – С. 49–55.
13. Бабюк В. А. Радіоекологічна термінологія сучасної французької мови: структура, семантика, функціонування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.05 «Романські мови» / В. А. Бабюк. – Київ, 2008.
14. Steciag M. Environmental Discourse in Public Debate in Poland: Relativization, Exclusion and Acceptance / M. Steciag // Language and Ecology. – V. 3. – № 2. – 2010. – P. 1–16.
15. Новицька Ю. С. Лінгвопрагматика неологізмів сфери екології у сучасній французькій мові / Ю. С. Новицька. // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : Видавець Лисенко В. Ф. – 2015. – № 137. – С. 146–149.
16. Онлайн-словник Larousse [Електронний ресурс] – Режим доступу до : <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/bio/9380?q=bio#381761>
17. Онлайн-словник L'internaute [Електронний ресурс] – Режим доступу до : <http://www.linternaute.com/dictionnaire/fr/definition/bio/>
18. Онлайн-словник Le Dictionnaire [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.le-dictionnaire.com/>
19. Онлайн-словник Le Trésor de la Langue Française informatisé [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://atilf.atilf.fr/dendien/scripts/tlfiv5/saverregass.exe?82;s=3125127765;r=1;>
20. Онлайн-словник Wiktionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://fr.wiktionary.org/wiki/bio->

УДК 81'367.625:821.161.2-09

О. П. Огринчук,

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ

ДІСЛІВНІ ПОВТОРИ ЯК СТИЛЕТВІРНИЙ КОМПОНЕНТ У ВІРШОВИХ ТЕКСТАХ М. БАЖАНА ТА І. ДРАЧА

У статті розглянуто особливості індивідуальних стилів М. Бажана та І. Драча на основі аналізу поезій. Докладний аналіз текстів дає змогу виявити мовно-виражальні засоби, за допомогою яких поети освоюють дійсність. Аналізуючи художні тексти, ми акцентуємо увагу на кожному компоненті, який реалізується лише у відношенні до інших елементів і до структури цілого усього тексту. Визначено функціональне навантаження мовних одиниць різних рівнів. На особливу увагу заслуговують дієслова з великим експресивним потенціалом. Вони посилюють дієвість висловлення, уможливають нове сприйняття, забезпечують емоційний аспект тощо.

Ключові слова: *поетика, дієслово, повтор, ідіостиль.*

ГЛАГОЛЬНЫЕ ПОВТОРЫ КАК СТИЛЕОБРАЗУЮЩИЙ КОМПОНЕНТ В ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ Н. БАЖАНА И И. ДРАЧА

В статье рассмотрены особенности индивидуальных стилей Н. Бажана и И. Драча на основе анализа стихов. Подробный анализ текстов позволяет выявить художественно-выразительные средства, с помощью которых поэты осваивают действительность.

Анализируя художественные тексты, мы акцентируем внимание на каждом компоненте, который реализуется только в отношении к другим элементам и к структуре целого всего текста. Определена функциональная нагрузка языковых единиц разных уровней. Особого внимания заслуживают глаголы с большим экспрессивным потенциалом. Они усиливают действенность высказывания, делают новое восприятие, обеспечивают эмоциональный аспект и тому подобное.

Ключевые слова: *поэтика, глагол, повтор, идиостиль.*

THE VERBAL REPETITIONS AS A STYLE FORMING COMPONENT IN THE CREATIONS OF M. BAZHAN AND I. DRACH

The present article examines peculiarities of individual styles of M. Bazhan and I. Drach on basis of poetry analysis. Detailed analysis of texts gives an opportunity to determine language-and-expressive means with the help of which poets master reality.

When analyzing poetic texts, we emphasize every component which is realized only in relation to other elements and to the structure of the whole text. It was determined functional yield of linguistic units of different levels. Verbs with great expressive potential deserve special attention. They intensify the efficiency of an expression, make a new perception possible, provide emotional aspect, etc.. In a poetic text verbal reiterations serve as language-artistic means of individual author's aesthetic mastering of reality. They are that semantically significant element which takes part in formation of a text content structure, the means of intensification, expressive highlighting, expression of intensification of a dynamic sign. It was observed the specifics of verb forms as the ways of expression of expression and verbal reiterations as a style-forming component in two poetic texts of M. Bazhan and I. Drach – «The Call» and «The Kyivan Sky».

Decoding of poetic texts «The Call» of M. Bazhan and «The Kyivan Sky» of I. Drach confirms that they may be considered as organized integral poetic systems built under own laws. The analysis of verbal reiterations, intensified by others, the specifics of their use gives an opportunity to trace, as writers, using these or that stylistic means, reach expressive tension and dynamism, build a compositional story line which in the aggregate determines a writer's individual style.

Key words: *poetics, verb, repetition, idiostyle.*

Повне розуміння художнього тексту – досить непростий процес. Об'єктивна інтерпретація його можлива лише з урахуванням як усіх позамовних факторів, так і всіх видів закладеної в ньому інформації – змістово-фактуальної, яка нерідко «лежить на поверхні» або служить поштовхом до більш широких узагальнень, змістово-концептуальної, яка часто стосується конкретних фактів, та підтекстової, що передбачає засвоєння всіх тих знань, якими володіє чи на які натякає автор [2, с. 27–29].

Відповідно і лінгвістичний аналіз включає декілька етапів (рівнів). На першому зазвичай досягається загальне уявлення про текст, на другому читач намагається зрозуміти ідейне спрямування твору, а от третій і четвертий рівні передбачають докладний аналіз тексту, в тому числі й мовно-виражальних засобів у ньому.

Мета статті – з'ясувати особливості індивідуальних стилів М. Бажана та І. Драча, проаналізувати мовно-виражальні засоби, визначити роль дієслівних повторів як стилетвірного компонента.

Аналізуючи художній текст, слід пам'ятати, що кожен із його компонентів «реалізується лише у відношенні до інших елементів і до структурного цілого усього тексту» [4, с. 11], а отже, розглядати його з урахуванням виражальних функцій мовних одиниць різних рівнів.

До мовних одиниць з великим експресивним потенціалом належать дієслова. Вони посилюють дієвість висловлення, уможливають нове сприйняття, забезпечують емоційний аспект тощо. У поетичному тексті як мовно-художній засіб індивідуально-авторського естетичного освоєння дійсності виступають дієслівні повтори. Вони є тим семантично значущим елементом, що бере участь у формуванні змістової структури тексту, засобом посилення, експресивного виділення, вираження інтенсифікації динамічної ознаки. Простежимо специфіку дієслівних форм як засобів вираження експресії та дієслівних повторів як стилетвірного компонента у двох віршових текстах М. Бажана й І. Драча – «Клич» і «Київське небо».

Динамічною і напруженою постає картина війни, що розгортається перед читачами в поезії М. Бажана «Клич» [1, с. 209–210]. Надзвичайно важливу роль тут відіграють дієслівні повтори, що вибудовуються на основі заголовного слова, яке, за словами А. Мойсієнка, «виступає субстанціональною ознакою цілісної текстової структури (як препозиція)» [5, с. 28]. На думку вченого, заголовок стає важливою перцепційною основою при декодуванні поетичних структур. Досвід заголовного слова сприяє асоціативному рухові в руслі розгортання події [5, с. 31].

Так, уже в наступних двох рядках (*Ми чуєм клич – це України клич*) автор двічі вживає віддієслівний іменник *клич* з актуалізованими семами 'заклик до чого-небудь', 'поклик', 'кликання'. Загалом же у вірші 8 разів повторюється це слово та його лексико-морфологічні варіанти (*кличуть, кличні*). У тексті воно звучить як заклик до боротьби, до згуртування проти ворога. Асоціативно-сміслові поля закликів підтримують супровідні слова: *Україна (України клич), битва (кличем битви), звуки (кличних звуків), рани (кличуть рани), мати (кличем (...) мати зве)*, які розвивають тему заголовка і аперцептують контекст всього твору. Важливу роль в актуалізації теми відіграють дієслова з подібним смисловим наповненням, що репрезентують вдповідний лексико-семантичний повтор. Пор.: *тужливий батько... гукає рідних, кличем битви мати зве дітей і кличуть рани наших міст суворих*.

Особливу експресивну напругу, емоційний темпоритм, в якому передано динаміку внутрішніх переживань ліричного героя, творять рядки з анафоричним прийменником *крізь* при генітивній метафорі: *Крізь рев огню, крізь свист і скрегіт сталі, / Крізь гуркіт битв, різь гук і вибух січ, / Крізь землетрус, крізь вкриті димом далі*.

Такий експресивний (хоч і бездієслівний) комплекс повторюваних одиниць мовби вводить у надзвичайно багату на дієслівні форми структуру паралелістичного тексту (паралелізм – стилістична фігура, що «полягає в тотожному чи подібному розташуванні мовних елементів у межах віршованої строфи» [301, с. 47]). Пор.: *Це тужливий батько, ставши край могили, / Дочки своєї, знятої з петлі, / Гукає рідних, щоб ішли і мстили / За горе української землі. / Це скорботна мати, звівши чорні руки, / Благословляє воїнів-синів, / Щоб відплатили ворогу за муки, / За сльози українських матерів*.

Експресію посилюють також уведений поетом образ *скорботної матері*, що символізує нескореність народного духу та набуває узагальнення в кінці строфи (*за сльози українських матерів*), і прикладка *воїнів-синів* як назва об'єкта, що підсилює дієслово *благословляє*.

Потім М. Бажан уводить пряму мову, щоб оживити текст, передати особливості індивідуального мовлення своїх героїв: *Шепоче: «Любий! Більш терпіння – несила. / Прийди, зрятуй, звільни і обійми!»*.

Експресивна напруга створюється нанизанням дієслів у другій особі однини наказового способу, які вказують на поступовість дій, певну градацію. Їх об'єктивація в тексті разом з інфінітивом робить виклад більш динамічним. Інфінітив на *-ть (терпіння)* разом із прислівником *більш* та іменником в значенні дієслова *несила* виступає виразним засобом стилізації.

У випадку з дієсловами в наказовому способі простежуємо ампліфікацію дієслівних форм. Загалом М. Бажан в аналізованій поезії досить часто вдається до цієї стилістичної фігури з метою висвітлення зображуваного явища в усіх його аспектах. Пор.: *ми суворі, владні, воювничі; наш день, наш суд, наш час; в них – гнів, і мста, і світла віра в нас* та ін. Проте найбільше динамізує оповідь ампліфікація саме дієслівних форм, засвідчена синонімічним повтором: *Ми ідем, ми ринем, ми переступам / Їх трупи й стяги, грізний наш трофей*.

За допомогою прямої мови М. Бажан передає також почуття, внутрішньо-психологічний стан героїв, що поглиблює експресію твору. Пряма мова є ніби відповіддю на ті запитання, які породжує попередній контекст: *Це син до батька руки простягає, / Це стогне дід, щоб чув його онук: / «Німецький пес нам тіло роздирає, / А очі нам клює фашистський крук»*. Тут оповідь увиразнює поєднання різних часових форм дієслова, за допомогою яких відтворюються паралельні дії (*син до батька руки простягає* і *стогне дід*). Форма теперішнього часу дієслова *стогне* вживається на позначення минулої дії. Явище персоніфікації засвідчують два останні рядки. Конструкції дієслова з іменником-суб'єктом, поширеним означенням, набувають символічного значення (*німецький пес роздирає* і *клює фашистський крук*). Увиразнює текст анафоричний повтор вказівної частки *це*.

У вірші автор застосовує стилістичний прийом – зевгму – для логічного й емоційного виділення кожного з компонентів, поєднаних сурядним зв'язком. Як стверджує Д. Суховай, «в основі зевгми лежить навмисна, направлена на певний стилістичний результат, економія мовних засобів» [6]: *Це кличуть рани наших міст суворих, / І чорний попіл погорілих сіл, / І вугілля хат, і нив мертвих порох, / І скровлена земля святих могил*.

Емоційної експресивності М. Бажан часто досягає через вдало підібрані епітети, підпорядковані смисловій лінії твору. Якщо прикметникові епітети реалізують статичну ознаку (*міст суворих, чорний попіл*), то дієприкметникові – динамічну, причому негативно забарвлену, оскільки передають горе, розпач, безнадію, спустошеність *нив мертвих, скровленої землі*.

Далі автор витримує паузу, що виникає у зв'язку з накопиченням негативних емоцій, наповнених внутрішньо-психологічним драматизмом ліричного героя, а потім із новою силою розгортає паралелістичний текст: *Докіль це буде тьмарити наш Київ, / Пречисті води славного Дніпра?.. / Докіль загарбник буде править в Львові, / Топтати ряс волинської землі? / Докіль в карпатській віковій діброві / Гукатимуть фашистські патрулі? / Докіль трембіти гнівного гуцула / Гримітимуть про зненавиду й мсту...*

Питальне слово *докіль*, винесене на початок речення, забезпечує експресивний ефект. Значною мірою посиленню експресії слугують дієслова, виражені синтетичними й аналітичними формами майбутнього часу недоконаного виду. Використовуючи питальні конструкції, автор загощує увагу реципієнта на проблемі. Завершує паралелізм невластива питальна конструкція, виражена складнопідрядним реченням: *Гримітимуть про зненавиду й мсту, / Щоб вся стара Слов'янищина почула / Їх кличних звуків грізну красоту?*

Указана підрядна частина служить своєрідним обрамленням даної строфи. Вона несе виразну психологічну експресію, налаштовує на позитив. Метонімічний вираз *стара Слов'янищина почула* аперцептує наскрізну смисловою лінією вірша – клич. Автор використовує прикметник *кличних* у відношенні до іменника *звуків*, розвиваючи тим самим головну тему твору, та завершує речення оксюмороном *грізну красоту*. Оксюморон є одним із улюблених засобів М. Бажана, за допомогою якого він розкриває всю парадоксальність життя та дійсності, яку описує.

Розгорнуту картину відповідей на поставлені запитання демонструє подальший контекст: *Не довго, ні! Ми чуєм їхні кличі, / В них – гнів, і мста, і світла віра в нас, / І ми, суворі, владні, войовничі, / Ідем на клич. Наш день. Наш суд. Наш час. / Ми йдем на клич. Не зойком, не одчасем, / А кличем битви мати зве дітей! / Ми йдем, ми ринем, ми переступаєм / Їх трупи й стяги, грізний наш трофей. / Ми йдем, як сонце.*

У тексті реалізуються дистантні повтори – тотожний, виражений дієсловом *йдем*, і синонімічний, репрезентований лексемами *ринем, переступаєм*. Разом вони об'єктивують значення руху, увиразнюють думку. Повтор займенника першої особи множини *ми* не переважує текст, а навпаки, наголошує на суб'єкті дії. Поєднання займенникового повтору з дієслівними створює емоційну напругу, локалізує увагу читача. Важливу стилістичну роль тут відіграє ампліфікація іменникових форм.

У вірші перед нами постає широка панорама епохи. При цьому алітерація шиплячих *ч, ш* створює ефект гулу багатьох голосів та шуму натовпу. Прості (двоскладні й односкладні) речення разом із складними творять цілісну експресивну єдність, де кожна одиниця інтенсифікує іншу.

Не менш ефектно змальовує автор події після війни, об'єктивуючи їх у формах теперішнього майбутнього часу та минулого, також вжитого у значеннєвій сфері майбутнього: *І степи світають. / Ясна зоря над полем битв стас; / На рідні земля сіячі вертають, / Щоб сіяти святе зерно своє, / Щоб знов заграло українське поле / Врожаєм щастя, зродженням навік, / Щоб знов засяло сонце світлочолє / На вольних водах українських рік, / Щоб знов братів з Москви, з Кури, зі Сходу / В день свята Київ радо зустрічав...*

Все це підсилює емоційність поезії, створює відповідну інтонаційність, ритм.

Отже, проаналізований поетичний текст М. Бажана засвідчує, що дієслово в силу своєї граматичної природи є важливим стилістичним засобом, за допомогою якого досягається динаміка оповіді, посилюється експресивність висловлення.

Подібну тематику розгортає І. Драч у вірші «Київське небо», конкретизуючи її через підзаголовок «Спомин війни» [97]. Уже в першому рядку займенник *я*, уточнений прикладкою *хлопчик-семиліток*, фокусує увагу на постаті оповідача, який поринає у спогади дитинства: *Я, хлопчик-семиліток, вийшов з хати...*

Далі поет інтенсифікує оповідь. Нагромаджуючи дієслівні метафори (ампліфікація контекстуальних синонімів), він створює акустично-зорову картину, що задає тон всій композиційно-сюжетній лінії твору: *Двигтіла ніч, і страхом волохатим, / Кректала, рвалась, репалась земля. / І небо там, на півночі, двигтіло, / І цвяхи зір все цвяхувало в тіло. / Тут чорне було небо, як рілля... Динаміку вірша тут творять дистантний повтор дієслова *двигтіти* («Трястися під впливом дії сили; тремтіти, дригати, хитатися, труситися» [228, с. 713]), що відбиває напругу внутрішнього стану ліричного героя (*двигтіла – двигтіло*), і синонімічний контекстуальний повтор, виражений дієсловами *кректала, рвалась, репалась*, які передають динамічну ознаку одного і того ж суб'єкта – *земля*.*

Особливу емоційну напругу демонструють три наступні рядки, в яких об'єктивуються анафоричний повтор сполучника *і*, лексико-морфологічний повтор *цвяхи – цвяхувало* (останній компонент є неологізмом) та дистантний іменниковий повтор, виражений словом *небо*. Зауважимо, що І. Драч 8 разів повторює слово *небо* в цій поезії. Аби передати горе, страждання, принесені війною, він вдається до символіки чорного кольору, що накладає відбиток на емоційно-психологічне сприйняття твору. Адже чорний колір традиційно є символом трагічного, горя, злих сил. Нагромадження лексем на позначення чорного кольору засвідчує лексико-морфологічний повтор *чорнота – чорніла – чорніла – чорнюца* в таких рядках: *А наді мною чорнота чорніла, / Падучим круком висла, ошаліла, / З зірок чорнюца капала роса.*

Загалом для аналізованої поезії характерні й інші лексико-морфологічні повтори зі значенням кольору. Семантику червоного кольору, що значною мірою контрастує з чорним, виражає повтор *багряним – кров'янило – червоний*: *А там вставало прапором багряним, / Не гоїло, а кров'янило рани, / Червоний клетіт краєв небеса.*

Ампліфікація дієслів *вогневіло, дихало, нахилило* сприяє висвітленню подій, відтворенню тривожної, напруженої атмосфери. Цій же меті підпорядковані й такі мовностилістичні засоби, як індивідуально-авторський неологізм *вогневіло*, антропометафори *небо (...)* *дихало, (...)* *знамено нахилило*, символ *матері* як берегині життя. Образний символ *маминоного крила* надає поезії особливої ліричності.

Домінування червоного кольору засвідчують лексеми *огняну, вогневіє*.

Динаміку тексту, як і його емоційність, у наступних рядках посилюють анафоричний повтор *немов вона тримала*, контекстуальні синоніми градаційного типу: *вогненне, червоне, багряне, вогнеквітне (знамено)*, метафоричні дієслівного вираження конструкції *налиште мстою, гнівом розігрите*: *Немов вона тримала те вогненне, / Щоб чорне здихалось, не дихало на мене, / Немов вона тримала знамено / Червоне те, багряне, вогнеквітне, / Налште мстою, гнівом розігрите, / І в неї не хилилося воно.* Важливу роль тут відіграє також лексико-дієслівний антонімічний повтор *здохалось – не дихало*, який увиразнює та підкреслює протиставлення.

У цій поезії І. Драч із метою введення в текст ретроспекції вдається і до такого стилістичного прийому, як перехід з однієї часової площини в іншу: *А потім зачинились хатні двері, / Слова лилися древні, сизопері. / Про те, як споконвіку б'ється світ. / – Георгій-зміборець тне дракона... – / На мене дивно дихала ікона, / І кожне слово мало сотні літ.*

Особливе експресивне навантаження при цьому несе останній рядок, репрезентований окличними реченнями. У ньому емоційність досягається також уживанням описової форми наказового способу *хай стоїть*.

В останній строфі І. Драч знову повертається до відтворення самого процесу війни, з якого починалися спогади ліричного героя, у такий спосіб тематично обрамлюючи поезію: *Земля гула. Дрижало наша хата. / І свастика над нею волохата / Ще упирем хилилась у вікно... / Та спис вогненний бив лиху потвору, / Та небо підіймало крила вгору, / І билось, як вогненне знамено...*

Цій же меті слугують і різні повтори: сполучниковий *та – та*, що виражає протиставлення змісту наступних рядків попереднім і тим самим аперцептує якісно новий зміст – рему; прикметниковий *вогненний – вогненне*, який замикає композиційно-сюжетну лінію вірша, засвідчуючи перемогу життя над смертю; дієслівний *бив – билось*, що інтенсифікує дію.

Таким чином, аналіз поезій М. Бажана «Клич» та І. Драча «Київське небо», об'єднаних близькою тематикою, дає змогу виявити спільне та відмінне в ідіостилях обох письменників. Зокрема, в описі тих самих історичних подій, змальованні образів, об'єктивації наскрізних символів, вживанні різних мовностилістичних засобів, передусім естетично навантажених дієслівних форм та виражених за допомогою них повторів.

На основі проаналізованих текстів можна зробити висновок, що в поезії М. Бажана «Клич» домінує повтор із дієсловом руху *шли*, який формує внутрішню динаміку розгортання сюжету. Натомість динамізм поезії І. Драча «Київське небо» забезпечує насамперед дієслівний повтор із словом *битися*, вжитим у різних особових формах, підсилений повтором іменника *битва*.

М. Бажан на перший план виводить чорний колір, який аперцептує сумну трагічну воєнну дійсність. У другій частині твору на протиположності йому з'являються світлі барви (*ясна зоря, сонце світлочолє*). Тоді як І. Драч реалізує опозицію чорного та червоного кольорів, віддаючи перевагу останньому. Семантику червоного кольору втілюють такі контекстуальні лексичні та лексико-морфологічні повтори, як: *вогневіло – вогневіли, огняна – вогненне – багряне – вогнеквіте*.

Отже, декодування віршових текстів «Клич» М. Бажана та «Київське небо» І. Драча засвідчує, що їх можна розглядати як організовані цілісні поетичні системи, побудовані за власними законами. Аналіз дієслівних повторів, підсиленних іншими, специфіки їх уживання дав змогу простежити, як письменники, використовуючи ті чи інші стилістичні засоби, досягають експресивної напруги та динамізму, будують композиційно-сюжетну лінію, що в сукупності визначає ідіостиль письменника.

Література:

1. Бажан М. П. Політ крізь бурю: Вибрані твори / М. П. Бажан; вст. сл. І. Дзюби. – К. : Криниця, 2002. – 608 с. – (Сер. «Бібліотека Шевченківського комітету»).
2. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М. : Наука, 1981. – 140 с.
3. Драч І. Анатомія блискавки: поезія. проза / І. Драч – Харків : Фоліо, 2002. – 509 с.
4. Лотман Ю. М. Анализ поэтического текста. Структура стиха / Ю. М. Лотман. – Л. : Просвещение, 1972. – 272 с.
5. Мойсієнко А. К. Слово в аперцепційній системі поетичного тексту. Декодування Шевченкового вірша / А. К. Мойсієнко. – К. : Сталь, 2006. – 304 с. 6. Суховай Д. Семантичний аналіз тексту «Апрельские иды»: Електр. ресурс. Режим доступу до статті : <http://www.lenin.rinet.ru/Friends/Suhove/Str-2.html> |.

УДК 811.111'373

Г. В. Онищак,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ГРУПИ ІМЕННИКІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗЛА В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті проведено аналіз особливостей лексико-семантичної групи іменників на позначення зла в сучасній англійській мові. Виділено їхні суттєві кількісні та якісні характеристики за методикою формалізованого аналізу лексичної семантики.

Ключові слова: лексико-семантична група, формалізований аналіз, кількісні та якісні характеристики, лексична семантика.

ОСОБЕННОСТИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКОЙ ГРУППЫ ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ, ОБОЗНАЧАЮЩИХ ЗЛО В СОВРЕМЕННОМ АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

В статье проведён анализ особенностей лексико-семантической группы имён существительных, обозначающих зло в современном английском языке. Выделены их существенные количественные и качественные характеристики по методике формализованного анализа лексической семантики.

Ключевые слова: лексико-семантическая группа, формализованный анализ, количественные и качественные характеристики, лексическая семантика.

PECULIARITIES OF THE LEXICO-SEMANTIC GROUP OF NOUNS DENOTING EVIL IN MODERN ENGLISH

The article deals with the study of the lexico-semantic group of nouns denoting evil and its peculiarities in modern English. Their essential quantitative and qualitative characteristics have been singled out on the basis of the formalized analysis of lexical semantics.

The lexico-semantic group of nouns denoting evil in modern English is of complex and multicomponential structure. The order and organization of nouns in the lexical stock under study is hierarchical. The latter is divided into the following groups: lexical units with the highest, middle, low degrees of polysemy and monosemantic words. The biggest part of the lexis denoting evil in English is characterized by the words with the low degree of polysemy. The semantics of these units contains the information on what confronts moral and social norms and laws, human emotions of people overcome by mischief and distress, external factors that influence the realization of evil, religious and mythological notions concerning the essence of evil.

The analysis made has shown that the lexical units denoting evil occupy an important place within the lexical system of the English language. They represent moral, subjective psychological, religious and philosophical together with pragmatic characteristics, which find their reflection in the consciousness of English language bearers.

Key words: lexico-semantic group, formalized analysis, quantitative and qualitative characteristics, lexical semantics.

Усі слова в мові взаємопов'язані і виступають складовими її номінативної системи, котра представлена ієрархією взаємопідпорядкованих компонентів. Установлення системних відношень у межах лексичної системи залишається важливим завданням сучасних лінгвістичних досліджень. Зіставлення слів у межах одного лексичного об'єднання привертає чималу увагу лексикологів та семасіологів, оскільки сприяє повнішому й адекватному тлумаченню семантики окремих лексичних одиниць. Необхідним попереднім етапом для вивчення лексичного складу мови, а також особливостей його системної організації і закономірностей, за якими він функціонує в мовній системі, є дослідження різних лексико-семантичних парадигм – синонімічних рядів, лексико-семантичних груп (далі ЛСГ), семантичних полів тощо.

Метою статті є виявлення лексико-семантичних особливостей ЛСГ «evil»(зло) в сучасній англійській мові.

Поставлена мета передбачає вирішення наступних **завдань**:

- виділити лексичні одиниці на позначення **зла**;
- розкрити їхні семантичні особливості;
- описати специфіку прояву **зла** в сучасній англійській мові.

Перші спроби визначення ЛСГ простежуються в 50-ті роки ХХ століття в працях О. М. Трубацова, П. Я. Черних, Г. А. Уфимцевої та ін. Особливий інтерес лінгвістів зосереджено на питанні відмежування ЛСГ від тематичних груп і рядів (Ф. П. Філін, М. Ф. Алефіренко, Г. А. Уфимцева).

Так, Г. А. Уфимцева вводить визначення ЛСГ як головного виду лексико-семантичних підсистем або систем [6, с. 44]. При визначенні лексико-семантичної групи вона бере до уваги положення про те, що слова будь-якої мови, перебуваючи